

A KÚRIA

**mint felülvizsgálati bíróság**

Mfv.III.10.100/2012/9.szám

A Kúria a dr. Nagy Magdolna pártfogó ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Czövek János ügyvéd által képviselt alperes ellen közalkalmazotti jogviszony jogellenes megszüntetése miatt és kártérítés megfizetése iránt a Pest Megyei Munkaügyi Bíróságon 7.M.1138/2006. szám alatt indított és a Pest Megyei Bíróság 2011. október 24-én hozott 8.Mf.22.206/2011/4. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperes részéről előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán a 2012. június 11. és szeptember 17. napján tartott folytatólagos tárgyaláson meghozta a következő

**í t é l e t e t :**

A Kúria a Pest Megyei Bíróság 8.Mf.22.206/2011/4. számú ítéletét abban a részében, amelyben az elsőfokú bíróság ítéletének a felperes elsődleges kereseti kérelmét elutasító rendelkezését hatályon kívül helyezte, és a pert megszüntette, a kártérítés címén előterjesztett kereseti kérelem tekintetében hatályon kívül helyezi és az elsőfokú ítélet elutasító rendelkezését helybenhagyja. A jogerős ítéletnek a per megszüntetésére és a perköltségre vonatkozó további rendelkezését hatályában fenntartja. Egyebekben a másodfokú bíróság ítéletét az elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedően hatályon kívül helyezi, a felperes másodlagos kereseti kérelme tárgyában a pert megszünteti, a harmadlagosan és negyedlegesen előterjesztett kereseti kérelmek tekintetében pedig az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

A Kúria a felek felülvizsgálati eljárásban felmerült felülvizsgálati eljárási költségét 50.000-50.000 (ötvenezer-ötvenezer) forintban állapítja meg.

A felülvizsgálati eljárás illetékét a magyar állam viseli.

**I n d o k o l á s**

A Pest Megyei Munkaügyi Bíróság 2.M.1140/2010/3. számú ítéletével elutasította a felperes keresetét. Az ítélet szerint a felperes keresetében elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy a közalkalmazotti jogviszonya határozatlan időre jött létre és azt az alperes jogellenesen szüntette meg, másodlagosan annak megállapítását kérte, hogy a határozott idejű jogviszonya megszüntetése tévedésbe ejtés, valamint rendeltetésellenes joggyakorlás miatt jogellenes; mindkét kereseti kérelem kapcsán kérte a jogviszony helyreállítását és - a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 34. § (1) bekezdése alapján - továbbfoglalkoztatását. A felperes a fentiekén túl - a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: Mt.) 5. §-a és az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Egybtv.) 8. §-a alapján - 1 millió forint nem vagyoni kártérítést is követelt, mert az alperes vele szemben hátrányos megkülönböztetést alkalmazott: szexuális irányultsága miatt határozatlan idejű közalkalmazotti jogviszony helyett határozott idejű jogviszonyban alkalmazta, 2005. decemberében a 2007. július 15-ig szóló határozott idejű kinevezés lejártának időpontját 2006. július 15-re módosította és jelenleg sem hajlandó őt tanári munkakörben foglalkoztatni. A felperes további 1 millió forint nem vagyoni kártérítést az Mt. 174. §-a alapján igényelt az alperestől amiatt, mert szexuális irányultsága miatt több esetben érték atrocitások a munkahelyen a tanulók és a kollégák részéről.

Az ítéleti tényállás szerint a felek a 2005. augusztus 30-án kelt kinevezési okirattal 2005. augusztus 25-től 2007. július 15-ig terjedő időre létesítettek határozott idejű közalkalmazotti jogviszonyt tanári munkakör betöltésére, magyar nyelv- és irodalom tantárgyak oktatása feladat ellátására. A felek a kinevezést 2005. december 19-én módosították, a határozott idő lejártát 2006. július 15. napjában határozták meg, és a helyettesített közalkalmazott nevét is feltüntették. Az alperes a 2006. június 1-jén kelt intézkedésében tájékoztatta a felperest a határozott idejű jogviszony 2006. július 15-i megszűnéséről, és az Mt. 202. § szerinti 30 napos keresetindítási határidőről. A felperes 2006. július 6-án kelt levelében a 2005. december 19-én kelt kinevezés módosítást az Mt. 7. § (1) bekezdése alapján, tévedés (tévedésbe ejtés) címén megtámadta azzal, hogy a jogviszony megszűnésének időpontja továbbra is 2007. július 15.

A munkaügyi bíróság az elsődleges kereseti kérelmet az Mt. 202. § (1) bekezdés c) pontjában írt 30 napos keresetindítási határidő elmulasztása miatt utasította el. Megállapította, hogy a megszűnésről való értesítés megfelelt a jogszabályoknak: tartalmazta az intézkedés megnevezését, a határozott idő lejártát,

a megszűnés indokát és a jogorvoslati kioktatást. A felperes a tájékoztatást 2006. június 16-án vette át, keresetlevelét 2006. augusztusában nyújtotta be, a keresetindítási határidőt elmulasztotta. Az Mt. 199. § - 202. §-ában írt határidők megtartását a bíróságnak vizsgálnia kellett a perben, mivel - a bírói gyakorlatra és a Legfelsőbb Bíróság Mfv.I.10.993/1998/2. számú határozatára is figyelemmel - a közalkalmazott e rendelkezések szerint kezdeményezhet jogvitát, ha a kinevezés határozott idejű kikötése érvénytelenségére hivatkozva kifogásolja a jogviszony jogellenes megszüntetését.

A bíróság a felperes állításával szemben, H.-né H. M. (gazdasági igazgató) és Cz.-né F. É. (pénz- és személyügyi ügyintéző) tanúvallomása alapján igazoltnak találta, hogy a felperes 2006. július 16-án - más okiratok mellett - átvette a jogviszony megszűnéséről szóló, az alperes által postai úton megküldött okiratot. A bíróság szerint nem volt jelentősége annak, hogy a tanúk az esemény minden részletére, így arra, hogy az értesítést személy szerint melyikük helyezte a borítékba és ki zárta le a borítékot, pontosan nem emlékeztek, döntő jelentősége annak az állításuknak volt, hogy a küldemény tartalmazta az értesítést is. A tanúvallomások bizonyítékként való elfogadásának nem képezte akadályát, hogy az alperes a bizonyítási indítvány előterjesztésére adott határidőt elmulasztotta, a késedelem bekövetkeztekor a kereseti kérelmek egyikében sem volt hozható döntés, az indítvány teljesítése a per befejezését nem késleltette. A tanúk elfogultságát nem jelenti, és az általuk előadottak valósága nem kérdőjelezhető meg önmagában azon az alapon, hogy az alperes alkalmazottai.

A bíróság az elkészettség körében utalt arra is, hogy a felperes csak a 2007. május 21-i beadványában hivatkozott arra, hogy az alperes már a kinevezésekor is törvénysértően, a Kjt. 21. §-ával ellentétesen nevezte ki határozott időtartamra, emiatt jogviszonyát határozatlan idejűnek kell tekinteni, ami a jogellenes megszüntetés megállapítására ad alapot. A kereset ebben a részében a megszűnésről való értesítés 2006. június 6-i átvételéhez képest szintén elkésztett, ezért a bíróság az érdemi vizsgálatot e körben is mellőzte.

A másodlagos kereseti kérelmet, amely a 2005. december 19-én kelt kinevezés módosítás érvénytelenségén, valamint a rendeltetésellenes joggyakorlás követelményének alperes általi megsértésén alapult, a bíróság a következő indokokkal utasította el. A felperes a kinevezés módosítást azért támadta meg, mert az okiraton az aláírásakor nem szerepelt az új megszűnési időpont. A felperes állította, hogy az okiratot vele az igazgató egy óraközi szünetben íratta alá arra hivatkozva, hogy az eredeti kinevezésről „lemaradt”, hogy szülési szabadságon lévő munkavállaló helyére

alkalmazták, az okiratból példányt nem kapott, annak tartalmát csak 2006. június 8-án, a Magyar Államkincstárnál (a továbbiakban: MÁK) járva ismerte meg. Az alperes azzal ejtette tévedésbe, hogy magyar szakos tanárt helyettesít és azzal is, hogy a kinevezés módosításon a jogviszony megszűnés időpontját utólagosan töltötte ki. A bíróság az Mt. 7. § (1)-(3) bekezdései alapján nem vizsgálta a helyettesítésre vonatkozó kifogást, mert a felperes a kinevezés módosítást megtámadó nyilatkozatában arról nem tett említést, a módosítás tartalmáról való tudomásszerzés általa állított időpontjától (2006. június 8-tól) számított 30 napon belül csupán a jogviszony megszűnésének időpontját sérelmezte. A bíróság igazságügyi írásszakértő bevonásával megállapította, hogy a jogviszony 2006. július 15-i megszűnési időpontját a 2005. december 19-én kelt kinevezés módosítás, valamint a 2006. április 4-én kelt átsorolás is tartalmazta. A bíróság a szakértőt a tárgyaláson - a felperes további szakértői bizonyítás elrendelésére irányuló indítványa alapján - meghallgatta, az általa előadottak figyelembevételével szakvéleményét aggálytalannak tekintette, a felperes bizonyítási indítványát, amely az okirat MÁK-nál fellelhető példánya megvizsgáltatására irányult elutasította.

A bíróság - tanúvallomások alapján - megállapította azt is, hogy a felperesnek a kinevezés módosításakor átadásra került az erről szóló okirat, a kinevezés módosítás a felperes egyetértésével történt. Mivel a megszűnés módosított időpontjáról a felperes hónapokkal a megtámadás előtt, az átsorolási okirat 2006. április 4-én történt átvételekor azonban bizonyosan tudomást szerzett, a bíróság a kinevezés módosítás érvénytelenségével kapcsolatban előadottak érdemi vizsgálatát az Mt. 7. § (3) bekezdésében foglalt megtámadási határidő elmulasztása miatt mellőzte.

A bíróság a keresetlevél elkésettsége miatt nem vizsgálta, hogy az alperes a kinevezés módosításkor az Mt. 4. §-ába ütközően, rendeltetésellenesen gyakorolta-e a szülési szabadságon lévő munkavállaló helyettesítéséhez fűződő jogát azzal, hogy ezt a jogintézményt a felperes jogos érdekei csorbítására használta fel, emiatt nem foglalt állást abban a kérdésben sem, hogy a kinevezés módosítás a fenti okból semmisnek minősül-e. Az ítéleti érvelés szerint a helyettesítés jogszerűsége csak a megtámadási és a keresetindítási határidő betartása esetén vizsgálható.

A bíróság - az Egybtv. 8. § m) pontja és 19. § (1)-(2) bekezdései alkalmazásával - alaptalannak találta a felperes nem vagyoni kártérítés megfizetésére irányuló kereseti kérelmét is. A bíróság e körben mindenképp előtt azt vizsgálta, hogy a munkáltatói jogkör gyakorlójának tudomása volt-e a felperes szexuális irányultságáról. A bíróság - a felperes egymásnak ellentmondó nyilatkozatai, J. I. (a munkáltatói jogkört gyakorló igazgató) tanúvallomása, valamint annak alapján, hogy a felperes sem állította, hogy a munkáltatói

jogkör gyakorlójának kifejezetten tudomására hozta volna, hogy rendelkezik a védett tulajdonsággal - arra a következtetésre jutott, hogy a munkáltatói jogkör gyakorlója nem bírt tudomással a felperes szexuális orientációjáról, ezért az alkalmazásával összefüggésben diszkriminációt sem valósíthatott meg. A bíróság ezen kereseti kérelem elutasításának indokaként rögzítette azt is, hogy az alperes - a perbeli időszakban foglalkoztatott más munkavállalók kinevezési okirataiból kitűnően - a felperesen kívül négy munkavállalóval is kötött határozott idejű szerződést.

Az Mt. 174. § (1) bekezdésére alapított nem vagyoni kártérítési igényt a bíróság személyiségi jogsértés és nem vagyoni „kárpótlás” alapjául szolgáló hátrány bekövetkezte hiányában utasította el a következő indokolással. A felperes állította, hogy szexuális irányultsága miatt több esetben érte atrocitás a diákok és a kollégák részéről. Két kolléganője folyamatosan tett célzásokat szexuális orientációjára, a 11.G. osztályos tanulók pedig „buzizással” sértették emberi méltóságát, az alperes igazgatója a szükséges fegyelmi eljárások lefolytatását rendre elmulasztotta. Az igazgató nem vitatta a felperes azon előadását, hogy 2005. novemberében jelen volt, amikor a diákok az iskolaudvaron emberi méltóságát sértő kijelentést („buzi”) kiabáltak a felperes után.

A bíróság osztotta a felperes azon álláspontját, hogy az alperes kártérítési felelősségét megalapozhatja, ha alkalmazottai és tanulói a felperes magánéletével kapcsolatban olyan nyilatkozatokat tesznek, amelyek alkalmasak emberi méltóságának megsértésére. Megalapozott kártérítési igényhez azonban a munkavállalónak az alapul szolgáló történésen kívül bizonyítania kell azt is, hogy alkotmányos jogai sérültek és azt is, hogy ez a sérelme olyan jellegű és mértékű, ami nem vagyoni kárigényt alapoz meg. A felperes a perben úgy nyilatkozott, hogy „az esetet az osztállyal le tudta rendezni”, ezért nem történt olyan személyiségi jogsértés és ennek folytán nem következett be olyan hátrány, amelynek alapján jogosult kártérítésre. A bíróság a felperes e körben előterjesztett bizonyítási indítványait mellőzte, végül rögzítette, hogy a felperes a jogsértéssel „érintett” kollégákat nem kívánta megnevezni, magatartásukat illetően pedig bizonyítási indítványt nem terjesztett elő.

A Pest Megyei Bíróság az elsőfokú ítélet azon rendelkezését, amelyben a munkaügyi bíróság a felperes elsődleges kereseti kérelmét elutasította hatályon kívül helyezte, e részében a pert megszüntette, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. Az elsőfokú bíróság által lényegében helyesen megállapított tényállást a következőkkel egészítette ki: a felperest - saját előadása szerint is - eredetileg egy éves határozott időre akarta az alperes igazgatója kinevezni; a felperessel 2005. december 19-én a gazdasági igazgató közölte, hogy a kinevezést azért kell

módosítani, mert arról „lemaradt”, hogy szülési szabadságon lévő tanár helyére alkalmazták; a felperes keresetlevelében előadta, hogy az igazgató 2006. májusában közölte vele, hogy 2006. július 15. után nem kívánja alkalmazni.

A kinevezés határozott időre vonatkozó rendelkezése érvénytelenségén alapuló elsődleges és másodlagos kereseti kérelmek kapcsán a másodfokú bíróság kifejtette: az eredeti kinevezés nem felelt meg a Kjt. 21. § (2) bekezdésének, a határozott időre vonatkozó kikötés jogszabályba ütközött, így a kinevezés – az Mt. 9. §-a szerint – részlegesen semmisnek minősült, amelyet az Mt. 8. § (1) bekezdésben írt feltételek teljesülésének hiányában hivatalból kell figyelembe venni. A felek 2005. december 19-én közösen módosították a kinevezést, a semmisséget orvosolták (megjelölték a helyettesített munkavállalót), a kinevezés ezzel érvényessé vált, a határozott idő lejártával a jogviszony megszűnt. Az elsőfokú bíróság helytállóan, az ítéletében felhívott döntésnek megfelelően állapította meg, hogy a keresetindításra alapot adó munkáltatói intézkedésnek a megszűnést rögzítő munkáltatói intézkedést kell tekinteni, annál is inkább, mert az jogorvoslati tájékoztatást is tartalmazott. A perben bizonyítást nyert, hogy a felperes 2006. június 16-án átvette a megszűnésről szóló, jogorvoslati kioktatással is ellátott okiratot, amelyet a felperes – a fellebbezési érvelésével szemben – maga is a jogviszonyát jogellenesen megszüntető iratnak tekint; a bíróság helytállóan állapította meg, hogy a 30 napos keresetindítási határidőt ezen okirat átvételétől kell számítani. A másodfokú bíróság rögzítette, hogy a tanúvallomások értékelésére, a tanúk elfogultságára és Cz.-né F. É. tanúkenti meghallgatására vonatkozó, az elsőfokú eljárásban előadottal egyező fellebbezési érvelést nem fogadta el, az elsőfokú bíróság e körben kifejtett indokaival egyetértett. Az elsődleges kereseti kérelmet elutasító döntés azért jogszabálysértő, mert a keresetindítási határidő elmulasztása esetén nem a kereset elutasításának, hanem a per Pp. 157. § a) pontja szerinti megszüntetésének van helye.

A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bírósággal abban is, hogy a kinevezés módosítás tévedésbe ejtés miatti érvénytelensége – tekintve, hogy a helyettesítést illetően a megtámadás semmit nem tartalmazott – csak a jogviszony megszűnés időpontjával kapcsolatban volt vizsgálható. Az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a felperesnek a perben nem sikerült bizonyítania azt az állítását, hogy a kinevezés módosítást csak 2006. június 8-án látta. A felperes alaptalanul állította az igazságügyi írásszakértő véleményének aggályosságát amiatt, mert a szakértő a 2005. december 19-i okiratnak csupán az egyik példányát vizsgálta meg. A szakértő két iratot vizsgált meg, a 2005. december 19-i és a 2006. április 4-i kinevezés módosítást, a vitatott dátum bejegyzésben hamisításra, tartalmi megváltoztatásra utaló jelet nem

talált. A felperes nem vitatta, hogy a kinevezés módosítást aláírta, ez az okirat is tartalmazott jogorvoslati kioktatást, a felperesnek tehát már ekkor, de - figyelemmel az írásszakértői véleményére - 2006. április 4-től számítva is lehetősége volt a megtámadásra. A felperes az igazgató 2006. májusi közléséből is értesült a jogviszonya megszűnési időpontjáról, emiatt nem felel meg a valóságnak, hogy a felperesnek 2006. június 8-án, a MÁK-nál eljárva jutott a tudomására, hogy az alperes tévedésbe ejtette. Jóhiszemű eljárás esetén a felperesnek meg kellett volna vizsgálnia a boríték tartalmát, észlelnie kellett volna a megszüntető irat hiányát és erre az alperes figyelmét fel kellett volna hívni. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság nem tévedett, amikor megállapította, hogy a felperes a tévedésbe ejtését 2005. december 19-én és 2006. április 4-én is felismerhette, legkésőbb azonban az igazgató 2006. májusi közlésekor fel kellett ismernie, s mivel a megtámadást határidőn túl gyakorolta, a kinevezés módosítás érvénytelenségét az elsőfokú bíróság nem vizsgálhatta. Helyes indokok alapján döntött az elsőfokú bíróság a rendeltetésellenes joggyakorlás vizsgálatának mellőzéséről is.

A másodfokú bíróság egyetértett a nem vagyoni kártérítési igényeket elutasító döntéssel is. Az Egybtv. megsértésére alapított követelés kapcsán kiemelte: a felperes nem bizonyította, hogy a munkáltatói jogkör gyakorlójának a kinevezéskor, illetve annak módosításakor tudomása volt szexuális irányultságáról és emiatt nem került sor határozott idejű kinevezésére; ennek ellentmond a keresetlevelében tett nyilatkozata is. Ha a munkáltatói jogkör gyakorlójának volt is tudomása a felperes szexuális irányultságáról, a határozott idejű kinevezésére, annak módosítására nem emiatt került sor, a további alkalmazásának az akadálya pedig az volt, hogy 2006. július 15-én megszűnt a közalkalmazotti jogviszonya. A másodfokú bíróság az Mt. 174. §-ára alapított kártérítési igény elutasításának indokaival is egyetértett, kiemelve, hogy a felperesnek nem sikerült bizonyítania a személyiségi joga megsértését: az őt ért sérelmet az osztállyal megbeszélte, ezen túl bizonyítási indítványt sem terjesztett elő arra, hogy kollégái milyen módon sértették meg a személyiségi jogait.

A jogerős ítélet ellen a felperes élt felülvizsgálati kérelemmel, amelyben a másodfokú ítéletnek az elsőfokú ítéletre kiterjedő hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a keresetének helyt adó döntés meghozatalát, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára való utasítását kérte.

A felperes szerint a Kjt. 21. §-ára és az Mt. 174. §-ára alapított elsődleges kereseti kérelmének érdemi elbírálását az eljáró bíróságok jogsértően mellőzték, kérte ezért, hogy a Kúria állapítsa meg, hogy az alperes jogellenesen nevezte ki üres álláshelyre határozott idejű közalkalmazotti jogviszonyba, rendelje el a

továbbfoglalkoztatását és marasztalja az alperest elmaradt illetményben, étkezési hozzájárulásban és azok járulékaiban. A felperes vitatta a keresetindítási határidő elmulasztásával kapcsolatos első- és másodfokú ítéleti álláspontok helyességét, és kérte, hogy a Kúria - az EBH 2006.1543. számon közzétett eseti döntéstől való eltérés érdekében, figyelemmel arra is, hogy a semmisség megállapítására irányuló igény érvényesítésének feltételei, a keresetindítási határidő értelmezése tekintetében más bíróságok az eseti döntéstől eltérő gyakorlatot folytatnak - a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 29. § (2) bekezdés b) pontja alapján kezdeményezzen jogegységi eljárást, annak befejezéséig pedig függessze fel eljárását. A felperes állítása alátámasztására hivatkozott a Pest Megyei Bíróság 8.Mf.22.206/2011/4. számú ítéletére és a Békés Megyei Bíróság 3.Mf.25.163/2008/4. számú ítéletében foglaltakra.

Arra az esetre, ha a Kúria a fenti, a Kjt. 21. §-ára és az Mt. 174. §-ára alapított kérelmeit alaptalannak találja, a felperes kérte az elsődleges kereseti kérelme Kjt. 34. §-a alapján történő elbírálását, annak megállapítását, hogy keresetét a jogorvoslati kioktatás hiánya vagy elégtelensége miatt az Mt. 11. §-ában írt határidő alatt terjesztette elő, állapítsa meg, hogy az alperes a jogellenes határozott idejű kinevezés miatt 2006. július 15-én jogellenesen szüntette meg a jogviszonyt, és alkalmazza a Kjt. 34. §-ában foglalt további jogkövetkezményeket. Ha a Kúria a munkahelyi diszkriminációt nem találja megállapíthatónak és a jogviszony helyreállítását nem rendeli el, 12 havi átalánykártérítés címén és 5 havi felmentési időre járó illetmény címén marasztalja az alperest. A felperes az elsődleges kereseti kérelme szerinti követeléseit összegszerűen is megjelölte azzal, hogy amennyiben e tekintetben további bizonyítás szükséges, a bíróság az elsőfokú bíróságot utasítsa új eljárásra.

A jogerős ítélet felülvizsgálatát a másodlagos kereseti kérelem tekintetében a felperes vagylagosan kérte. Kérte annak megállapítását, hogy a 2006. július 6-án kelt, a helyettesítésre vonatkozó megtámadó nyilatkozata nem érvénytelen amiatt, mert a megtámadásban erre tévedése okaként nem hivatkozott. Az eljáró bíróságok jogellenesen mellőzték a fentiek vizsgálatát, a helyettesítéssel kapcsolatos tévedésbe ejtés jogkövetkezményeként a jogviszony megszüntetés jogellenességének megállapítása és a Kjt. 34. § szerinti jogkövetkezmények alkalmazása indokolt. A másik tévedési okot illetően a felperes azt kérte, hogy a Kúria kötelezze az elsőfokú bíróságot további szakértői bizonyítás lefolytatására, a 2005. december 19-i és 2006. április 4-i okiratok valamennyi példányának megvizsgáltatására.

Harmadlagos kereseti kérelme körében a felperes az Egybtv-nek

megfelelő, a megforduló bizonyítási terhen alapuló további eljárás lefolytatására kérte kötelezni az elsőfokú bíróságot annak tisztázása érdekében, hogy az alperes mely okból módosította a szerződést és miért nem kívánta őt 2006. július 15. után tanári munkakörben foglalkoztatni. Kérte az elsőfokú bíróságot kötelezni K. A. tanúkénti meghallgatására, akinek a meghallgatását az elsőfokú eljárásban azon állítása bizonyítása érdekében kezdeményezte, miszerint az alperes vezetője tudott a felperes szexuális irányultságáról.

A negyedleges kereseti kérelem tekintetében a tényállás tisztázatlansága miatt kérte az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását, mert a 2007. július 20-án kelt előkészítő iratában indítványozott bizonyítást a bíróság mellőzte.

A felperes szerint az elsőfokú bíróság eljárása során megsértette a Pp. alapelvi rendelkezéseit, valamint az Alkotmány 57. § (1) bekezdésében deklarált egyenlő bánásmódhoz és a pártatlan és tisztességes eljáráshoz való alapjogait. A bíróság elvonta a bírói úthoz való jogát azzal, hogy ügyében tévesen alkalmazta a keresetindítási határidőre vonatkozó rendelkezést, továbbá hogy jogszabályok helyett egy téves, a bíróságokra nem is kötelező legfelsőbb bírósági elvi ítélettel indokolta álláspontját. A felperes szerint a fent megjelölt alkotmányos jogai sérültek a tanúvallomások helytelen értékelése révén és amiatt is, mert az elsőfokú bíróság az Alkotmánybíróság határozataival és a rendes bíróságok gyakorlatával is ellentétesen helyezkedett arra az álláspontra, hogy nem vagyoni kártérítés megítéléséhez alkotmányos jogok sérelme szükséges. Azonos jogsérelmet állított a felperes a kinevezés módosítás érvényességével, az igazgatónak a felperes szexuális irányultságáról való tudomásszerzésével kapcsolatos bizonyítás hiányosságaival és ítéleti következtetésekkel, valamint a perben előterjesztett elfogultsági kifogása elbírálásával kapcsolatos eljárással összefüggésben is. A hivatkozott alkotmányos jogsérelmeket - az Alkotmány 70/K. §-ával ellentétesen - a másodfokú bíróság sem küszöbölte ki, a másodfokú ítélet összességében nem alkalmas az elsőfokú eljárásban bekövetkezett jogsérelmei orvoslására, a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében deklarált jogorvoslathoz való jog és a tisztességes eljáráshoz való jog sérelme, a jogerős ítélet alkotmányosértő jellege is indokolja.

A felperes - jövedelmi, vagyoni viszonyai és az alperes jogi képviselőjének a másodfokú eljárásban kifejtett tevékenységére, az arányosság követelményére hivatkozva - kérte, hogy a Kúria a másodfokú bíróság által megítélt perköltség összegét abban az esetben is mérsékelje, ha a támadott ítéleteket hatályában fenntartaná, és kérte, hogy a Kúria kötelezze az alperes jogi képviselőjét az általa már kifizetett költségek visszafizetésére.

Kifejtette, hogy a perköltség összege önmagában nem kirívóan magas, jogszabálysértést nem panaszol, az Alkotmány 57. §-a szerinti bírósági eljáráshoz való jogot veszélyezteti azonban, ha a munkaügyi perben az ügyvéd másfél óra alatt tesz szert olyan mértékű jövedelemre, mint a pervesztes munkavállaló egyetlen hónap alatt.

A felperes felülvizsgálati kérelmében a fentiekén túl további 19 oldal terjedelemben ismertette kereseti kérelmeit, az első- és másodfokú eljárás során tett nyilatkozatait, a bizonyítási eljárás egyes mozzanatait, az első- és másodfokú bíróságok helytelennek ítélt következtetéseit. Az első- és másodfokú bíróság eljárásával és döntéseikkel kapcsolatban jogszabálysértést - számos eseti döntés felhívásával - a következők szerint állított.

A másodfokú bíróság megsértette a Pp. 1. §-át, 2. § (1) bekezdését, 3. § (2) bekezdését, 220. §-át, 221. §-át és a Bszi. 2. § (2) bekezdését, amikor nem foglalkozott a fellebbezésében előadott jogi érveléssel, miszerint az elsőfokú ítélet jogellenesen terjeszti ki a közalkalmazotti jogviszony jogellenes megszüntetése esetén alkalmazandó 30 napos keresetindítási határidőt a jogviszony megszűnésére, és azzal a kifogásával sem, hogy az elsőfokú bíróság nem kötelező, téves legfelsőbb bírósági döntéssel támasztotta alá álláspontját. A másodfokú bíróság a fellebbezését nem bírálta el, ítélete jogi érveket egyáltalán nem tartalmaz, emiatt sérültek az Alkotmány 57. § (1) bekezdésében és 57. § (5) bekezdésében deklarált alkotmányos alapjogai is.

Az első- és másodfokú ítélet és a Legfelsőbb Bíróság elsőfokú bíróság által hivatkozott ítélete ellentétes a Kjt. 25. §-ával, az Mt. 11. §-ával és az Mt. 202. §-ával. A bíróságok téves jogértelmezés eredményeként összekeverik a közalkalmazotti jogviszony megszüntetését és megszűnését, emiatt jogellenesen terjesztik ki a megszűnésre az Mt. 202. §-ban írt keresetindítási határidőt. A határozott idejű szerződés megkötésekor a közalkalmazott tisztában van a jogviszonya megszűnésének időpontjával, emiatt értelmetlen azt állítani, hogy szerződését a munkáltató a jogviszony megszüntetésére történő jogellenes hivatkoással szünteti meg. E jogértelmezés egy rosszul alkalmazott analógia következménye; joghatással nem bíró hivatkozás alapján akkor sem lehet megszüntetni a jogviszonyt, ha a megszüntetés alapjául szolgáló tény valótlan, a hivatkozás jogellenes. A felperes esetében a határozott idejű kikötés jogellenességének (részleges semmisségének) van jelentősége; a jogviszony tényleges megszűnését előidéző joghatást egy mulasztás, a határozatlan idejű szerződés megkötésének elmaradása váltja ki, ez azonban nem tekinthető a jogviszony megszüntetésének, az Mt. 202. §-a szerinti munkáltatói intézkedésnek. A határozatlan idejű jogviszony létrehozásának elmaradása miatt a jogviszony megszűnésére történő

jogellenes hivatkozás nem valósítja meg a jogviszony jogellenes megszüntetését, csupán - jogellenessége folytán - nem eredményezi a jogviszony megszűnését, így az erről szóló jogvita idején a jogviszony fennáll, az elmaradt munkabér megfizetéséről a bíróságnak az Mt. 174. §-a alapján kell rendelkezni. Az ilyen jogvita a kinevezés időpontjától számított 3 éves elévülési időn belül megindítható, a felperes keresetét ezen időn belül terjesztette elő, a bíróságok az Mt. 11. §-át megsértve mellőzték az elsődleges kereseti kérelme elbírálását.

Az Mt. 202. §-a téves alkalmazása körében a felperes hivatkozott arra is, hogy a jogviszony megszűnéséről tájékoztató irat megküldése azért sem tekinthető a harminc napos keresetindítási határidőn belül kifogásolható munkáltatói intézkedésnek, mert a munkáltató intézkedésnek valamely jogkövetkezmény, joghatás előidézésére kell alkalmasnak lenni. Mivel a jogviszony a határozott idő lejárta miatt a tájékoztató irat megküldése nélkül is megszűnt volna, a tájékoztatás megküldése nem tekinthető intézkedésnek. Az eljáró bíróságok az erre vonatkozó jogi érvelését figyelmen kívül hagyták, azt a másodfokú bíróság meg sem említette, ezáltal sérültek az Alkotmány 57. § (1) bekezdésében, a Pp. korábban felsorolt rendelkezéseiben biztosított jogai és a Pp. 213. § (1) bekezdése.

A felperes az Mt. 8. § (1) bekezdése mellőzését is kifogásolta amiatt, mert a bíróságok a részleges semmisségre való hivatkozás körében sem bírálták el érdemben a keresetét. Semmisségre bárki határidő nélkül hivatkozhat, azt hivatalból kell figyelembe venni, a kinevezés helyettesítésre vonatkozó kitételének semmisség miatti érvénytelenségét a bíróságoknak érdemben kellett volna elbírálni. A másodfokú ítélet okszerűtlen és iratellenes amiatt is, mert a perben becsatolt kinevezések igazolták, hogy a felperes O. G.-nét nem helyettesítette, a kinevezés ezen adata valótlan, az alperes üres álláshelyre alkalmazta a felperest. Az elsődleges kereseti kérelem ezen jogcímen való elbírálásának mellőzésével és az elutasítás indokolásának hiánya folytán sérült a Pp. 3. § (2) bekezdése, 213. §-a, 220. §-a és 221. §-a is.

A felperes a Pp. 206. § (1) bekezdése és a Pp. 3. § (5) bekezdése megsértését az alábbiak szerint állította.

Az eljáró bíróságok iratellenesen, a logika elemi szabályainak mellőzésével, a tanúvallomások kirívóan okszerűtlen értékelésével jutottak arra a következtetésre, hogy a részére 2006. június 13-án postára adott boríték a jogviszony megszűnéséről tájékoztató iratot tartalmazta. Az elsőfokú bíróság erre a következtetésre egyetlen, a per megnyerésében érdekelt, a perbeli időszakban az okiratok kiállítása során több hibát is vétő tanú vallomásának és a másik tanúnak az elsővel ellentétes vallomása alapján vont le téves

következtetést. Az eljáró bíróságok nem értékelték azt sem, hogy a tanúk a saját „ügyükben” és a kinevezés módosítás tekintetében is ellentmondásosan nyilatkoztak. A felperes állítása alátámasztására idézte és részletesen elemezte Cz.-né F. É. és H.-né H. M. tanúvallomását, kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság a lényegi ellentmondásokat ítéletében meg sem említette. Az sem nyert értékelést, hogy az egyik tanú, aki - a 2009. május 4-i tárgyalási jegyzőkönyv 4. és 7. oldalán rögzített nyilatkozataiból kitűnően - a másik fél képviselőjeként is részt vett az eljárásban, igazgatóként a per megnyerésében érdekelt személy volt, a másik tanú pedig, gazdasági igazgatóként az igazgató közvetlen beosztottja. Az eljáró bíróságok megsértették a Pp. 220. §-át és 221. §-át, mert nem adtak számot arról, milyen szempontok alapján mérlegelték a tanúvallomásokat, a másodfokú bíróság a Pp. 3. § (2) bekezdését is, mert nem indokolta meg, miért nem fogadta el a fellebbezésében előadottakat. A felperes az elsőfokú eljárásban nem fejtette ki részletesen a tanúvallomásokkal kapcsolatos álláspontját, így iratellenes és alaptalan a másodfokú ítélet megállapítása, miszerint fellebbezési érvelése egyezett az elsőfokú eljárásban előadottal. Az elsőfokú bíróság nem indokolta meg ítéletében, miért hagyta figyelmen kívül a tanúvallomásokban kimutatható ellentmondásokat; mindezek miatt a másodfokú bíróságnak a Pp. 254. § (3) bekezdése alapján nem volt lehetősége arra, hogy e körben az elsőfokú ítéletet helyes indokai alapján hagyja helyben. A felperes utalt arra is, hogy az okirat közlését az alperesnek kétséget kizáróan, de legalább az Mt. 6. § (4) bekezdésében írtaknak megfelelően, a közlés megtagadásáról felvett jegyzőkönyv bizonyító erejével egyenértékű módon kellett volna bizonyítania a perben, ami nem történt meg. A felperes szerint a bizonyítékok mérlegelése ellentétes a Legfelsőbb Bíróságnak a felperes által szám szerint megjelölt döntéseivel is, amelyekben kimondta, hogy kétséget kizáróan nem bizonyított tény nem lehet a fél terhére értékelni, illetve a mérlegelési jogkörben hozott határozatokkal szemben követelményként támasztotta, hogy azokból a mérlegelés szempontjai megállapíthatók legyenek és ellenőrizhető legyen a mérlegelés okszerűsége, ellentétes továbbá azokkal az eseti döntésekkel is, amelyekben a Legfelsőbb Bíróság az ítéletek tartalmával szembeni követelményeket és a tanúvallomások értékelésének szempontjait határozta meg.

A felperes a jogorvoslati kioktatás megfeleltetése kapcsán iratellenességet és a fellebbezésében kifejtettek indokolás nélküli figyelmen kívül hagyását panaszolta. A bíróságok nem értékelték, hogy a 2006. július 1-jén kelt okirat csupán a 30 napos keresetindítási határidőről tartalmazott tájékoztatást, arra vonatkozóan utalás sincs, hogy a felperes a Kjt. 21. §-a alapján vitathatja a munkáltatói intézkedést. Nem tekinthető szabályszerűnek az a kioktatás, mely nem tartalmazza, hogy mely jogszabályhely alapján élhet jogorvoslattal. A nem teljes körű

kioktatás miatt a felperes a 3 éves elévülési időn belül kezdeményezhetett jogorvoslatot, a per megszüntetésének nem volt helye, ezt az álláspontját az Mfv.II.11.113/2010/4. számú határozat is alátámasztja. A jogalkotó az Mt. 202. §-ában azért szűkítette az Alkotmány 57. §-a által garantált bírósághoz fordulás jogát, mert a jogviszony megszüntetés Kjt. 25. § (2) bekezdésében felsorolt eseteiben a közalkalmazottnak csak azt kell eldöntenie, vitatja-e a bíróságon az intézkedés indokát, vagy egyetért azzal. Ettől az esettől a határozott idejű jogviszony megszűnése eltér, a munkáltató elvonja a munkavállaló bírósági eljárásához való jogát, ha a határozott idejű jogviszony létesítésének törvényi feltételeiről, a Kjt. 21. §-ában foglaltakról nem oktatja ki. Az elsőfokú bíróság H.-né H. M. tanúkénti meghallgatásával megsértette a Pp. 3. § (4) bekezdését. A tanú elkésztett meghallgatásával kapcsolatos kifogásait illetően a felperes utalt a fellebbezése 9. oldalán írtakra, valamint arra, hogy a tanú meghallgatása a Pp. 1. §-ával is ellentétes volt, mert a per befejezését késleltette. A másodfokú bíróság e körben megsértette a Pp. 1. §-át, 2. §-át, 3. § (2) bekezdését, 220. §-át, 221. §-át és az Alkotmány 57. § (1) bekezdését.

A felperes szerint a perben okirati bizonyítás útján, közalkalmazotti kinevezésekkel igazolta, hogy az alperes a 2005/2006-os tanévben üres álláshelyre alkalmazta. Ezt támasztja alá, hogy bár a „helyettesített” O. G.-né 2006. szeptemberében visszatért a szülési szabadságról, 2006. szeptemberétől az alperes a felperes helyére két magyar szakos tanárt vett fel (K. A.-tet és R. É.-t). A kinevezések igazolják, hogy O. G.-né földrajz-történelem szakos tanár helyettesítésére az alperes a 2005/2006-os tanévben F. S. G.-né földrajz-történelem szakos tanárt alkalmazta, ezen túl az alperes által csatolt tantárgyfelosztásban összesítve szerepel a felperes által oktatott tantárgyat tanító pedagógusok többlet-óraszám is, ami alátámasztja, hogy a jogviszony létesítésekor a felperes által betöltött státuszon kívül csaknem két szabad státusz volt az iskolában. A felperes állítását alátámasztja az is, hogy az alperes a felperes állását az Oktatási Közlönyben határozatlan időre hirdette meg, valamint hogy az alperes a per során maga hivatkozott arra, hogy a felperes státuszát már betöltötte. Mivel más tantárgyakat tanító pedagógusoknak is átlagban 4-5 túlórájuk volt, a felperes álláspontját igazolja, hogy az alperes a rendelkezésre álló státuszokat nem töltötte be. A felperes részletesen felsorolta, hogy az üres álláshelyre való alkalmazását illetően milyen bizonyítási indítványokkal élt, azok közül melyeket tartott fenn a másodfokú eljárásban, ezek mellőzését azonban, tekintve, hogy a perben egyértelműen bebizonyosodott, hogy az alperes üres álláshelyre alkalmazta, nem kifogásolta.

A felperes a másodlagos kereseti kérelme elbírálása kapcsán

mindenek előtt a Pp. 206. §-a, 221. §-a és az Mt. 7. §-a megsértését állította azt kifogásolva, hogy a bíróságok nem vizsgálták érdemben, érvénytelen-e a kinevezése a helyettesítésre vonatkozó tévedése, tévedésbe ejtése miatt. A megtámadási nyilatkozatban ugyan erre az okra valóban nem hivatkozott, a nyilatkozatban azonban utalt a MÁK-nál 2006. július 8-án felvett emlékeztetőre, amely tartalmazza, hogy az alperes tévedésbe ejtette O. G.-né helyettesítésével kapcsolatban és amely emlékeztetőt a MÁK az alperesnek megküldte. Azt, hogy az alperes ezen megtámadási okról is tudomással bírt, igazolja az is, hogy válaszfellevelében nem kérdezett rá a megtámadás okára, amennyiben pedig az alperes tudott a megtámadás okáról, úgy a megtámadó nyilatkozatot a bíróságnak érvényesnek kell tekintenie. Ezt az értelmezést támasztja alá a Ptk. magyarázatában hivatkozott, BH 1997.528. számú eseti döntés is, amelyben a Legfelsőbb Bíróság kimondta: „a tévedés miatt történt támadásban benne van a közös feltevés miatt lehetséges megtámadás is”, így nem csak a fél által megjelölt tévedés alapján állapítható meg az érvénytelenség. Az eljáró bíróságok álláspontja a MÁK-nál felvett emlékeztető figyelmen kívül hagyása, a bizonyítékok egybevetésének és a tényállás feltárásának elmulasztása, valamint amiatt is téves, mert az Mt. 7. §-a nem követeli meg, hogy a tévedés pontos oka magából a megtámadó nyilatkozatból kiderüljön.

A másik megtámadási okra vonatkozó döntés körében a felperes Pp. 1. §-a, 2. § (1) bekezdése, 220. § §-a és 221. §-a elsőfokú bíróság, a Pp. 3. § (2) bekezdése, 206. §-a, 220. §-a és 221. §-a másodfokú bíróság általi megsértését állította. Az elsőfokú bíróság iratellenesen jutott arra a következtetésre, hogy a felperes tévedését legkésőbb 2005. április 4-én felismerte és indokolatlanul mellőzte a korábban megkezdett bizonyítás folytatását, a kinevezésre vonatkozó okiratok MÁK-nál fellelhető példányai igazságügyi írásszakértővel való megvizsgáltatását; ennek hiányában megalapozott döntés nem volt hozható. A felperes - az elsőfokú ítéletben írtakkal szemben - nem állította az eljárás során, hogy a formanyomtatvány valamennyi üresen álló része utólag került kitöltésre, ennek ítéleti rögzítése a bíró elfoglaltságát és Pp. által garantált pártatlan és tisztességes bírói eljárás hiányát tükrözi. A felperes végül hivatkozott arra, hogy kétséget kizáróan nem bizonyított tény a terhére nem lehetett értékelni, valamint utalt arra, hogy az e tárgyban rendelkezésre álló tanúvallomások ellentmondásaira a fellebbezésében részletesen kitért, kifogásait azonban a másodfokú bíróság indokolás nélkül figyelmen kívül hagyta.

A harmadlagos kereseti kérelmet elutasító döntés megalapozatlanságát a felperes az Mt. 5. §-a, az Egybtv. 19. §-a, a Pp. 206. §-a, az Alkotmány 57. §-a és a Pp. számos rendelkezése megsértése miatt állította, az alábbiak szerint. A perben

elsődlegesen nem a kinevezése, hanem annak módosítása és határozott idő lejártá utáni továbbfoglalkoztatása mellőzése kapcsán hivatkozott munkahelyi diszkriminációra. Az eljáró bíróságok a bizonyítási teherre vonatkozó szabályt tévesen alkalmazták és alaptalanul utasították el az e tárgyban előterjesztett bizonyítási indítványait. A bíróságok nem találták indokoltnak, hogy az Egytv. 8. § m) bekezdésében írt védett tulajdonságát tanúbizonyítás útján igazolja, kisebbséghez tartozását „ránézésre” állapították meg, ami ellentétben áll az elsőfokú ítélet azon megállapításával, hogy a munkáltatói jogkör gyakorlója erre vonatkozó tudomással nem bírt. Ha ugyanis a bíróságok „ránézésre” meg tudták állapítani a szexuális irányultságát, akkor erről az alperesnek is valószínűsíthetően tudomása kellett, hogy legyen. A Pp. 163. § (2) bekezdése rendelkezik arról, hogy a bíróság mely esetekben fogadhat el valónak tényeket; az ítéletek azon megállapítása, hogy a munkáltatói jogkör gyakorlója és a gazdasági igazgató nem tudtak a felperes szexuális irányultságáról, sérti a bizonyítékok okszerű mérlegelésének Pp. 206. §-ban megfogalmazott követelményét. Iratellenes az elsőfokú ítéletben foglalt megállapítás, miszerint a felperes maga sem állította, hogy védett tulajdonságát a munkáltatói jogkör gyakorlójának kifejezetten tudomására hozta volna. A felperesre sértő megjegyzéseket az alperes azon munkavállalói tettek, akik az igazgatóval baráti viszonyban voltak, vele 30-35 éve dolgoztak együtt, erre a felperes a perben is hivatkozott. Előadta azt is, hogy az igazgatóval tanév végén beszélt arról, hogy szexuális irányultságára a tanulók és a kollégák megjegyzéseket tettek. Az alperes nyilatkozatai ellentmondásosak: a per során mindvégig azt állította, hogy nem tudott a felperes szexuális irányultságáról, a felperes erre vonatkozó tényállítását azonban nem tette vitássá. E körben az ítélet is ellentmondásos, hiszen rögzíti, hogy az igazgató 2005. novemberében jelen volt, amikor a tanulók a felperes emberi méltóságát sértő kijelentést kiabáltak. A fentiekből okszerűen az következik, hogy a munkáltatói jogkör gyakorlója tudott a felperes szexuális irányultságáról, az ezzel ellentétes ítéleti megállapítás a Pp. 206. § (1) bekezdése megsértésének eredménye. A másodfokú bíróság a fellebbezésben kifogásolt jogsértéseket nem orvosolta, ezzel a Pp. 3. § (2) bekezdését megsértette. Az eljáró bíróságok azon gyakorlata, hogy a peranyagból azokat az előadásokat, bizonyítékokat emelték ki, amelyek a kereset elutasítását eredményezték, ellentétes a Pp. 206. § (1) bekezdésével, 3. § (5) bekezdésével és sérti a tisztességes eljárás követelményét megfogalmazó jogszabályi rendelkezéseket, az Alkotmány 57. §-át, a Pp. 1. §-át és 2. § (1) bekezdését is.

A felperes szerint a Pp. 163. § (1) bekezdése, 167. § (6) bekezdése, 206. § (1) bekezdése, 220. §-a, 221. §-a, 3. § (1)-(2) és (4) bekezdése sérült azzal, hogy a bíróságok tudomást sem vettek K. A. (a 11.G osztályfőnöke) tanúkenti meghallgatására irányuló

bizonyítási indítványáról, akit arra nézve kívánt tanúként állítani, hogy az igazgató tudott a szexuális irányultságáról. Az indítvány mellőzésének akkor lett volna helye, ha az a jogvita elbírálása szempontjából sürgősségtelen; a bíróságok a mellőzést nem indokolták, az erre vonatkozó ítéleti megállapítás iratellenes.

A felperes szerint az Egybtv. szerinti bizonyítás szempontjából az igazgató tudattartama irreleváns, a megforduló bizonyítási teherből következően az elsőfokú bíróságnak figyelmen kívül kellett volna hagynia az erre vonatkozó tanúnyilatkozatokat. A bíróságok mérlegelési szempontjaikat nem alapozhatták volna arra a rejtett előfeltevésre, hogy a diszkrimináló fél a diszkrimináció tényét a bíróság előtt elismeri; a bíróságoknak azt kellett volna vizsgálniuk, hogy a felperesnek a munkaviszonya fennállása alatt voltak-e olyan mulasztásai, amelyek indokolták a foglalkoztatása 2006. július 15-e utáni mellőzését. A felperes - az elsőfokú ítélet megállapításával szemben - nem tett ellentmondásos nyilatkozatokat az igazgató tudomásszerzése tekintetében, amennyiben a bíróság a nyilatkozatokban ellentmondásokat fedezett fel, úgy azokat személyes meghallgatásával fel kellett volna oldani. Az Mt. 5. §-a és a 19. § (1)-(2) bekezdése megsértése körében hivatkozott arra is, hogy a kimentési bizonyítást nem lehet sikeresnek tekinteni, ha a bizonyítás kétséget hagy afelől, hogy a védett tulajdonság szolgálhatott-e alapjául, akár más ok mellett, a hátránynak.

A felperes kifogásolta azt is, hogy a másodfokú bíróság a Pp. 206. § (1) bekezdése megsértésével, mindenfajta indokolást mellőzve, erre vonatkozó bizonyítás lefolytatása nélkül jutott arra a következtetésre, hogy határozott idejű kinevezésére, a kinevezés módosítására nem az általa előadott ok miatt került sor, és azt is, hogy a 2006. július 15-e utáni foglalkoztatásának a jogviszony megszűnése volt az akadálya.

A negyedleges kereseti kérelmet elutasító döntéseket a felperes az Mt. 174. §-a, 177. §-a, a Pp. 1. §-a, 2. § (1) bekezdése, 3. § (1)-(2) és (4) bekezdése, 3. § (4) bekezdése, 163. § (1) bekezdése, 206. § (1) bekezdése, 220. §-a, 221. §-a és az Alkotmány 57. § (1) és (5) bekezdése megsértése miatt kérte felülvizsgálni. Az eljárás bíróságok amiatt utasították el a kereseti kérelmét, mert nem bizonyította a perben, hogy szexuális irányultságát a tanulók és a kollégák rendszeresen felemlítették. A bizonyítás sikertelensége azon múlt, hogy a fenti tényre vonatkozóan előterjesztett bizonyítási indítványát, a 11.G osztály néhány tanulójának tanúkénti meghallgatását a bíróságok indokolás nélkül mellőzték. Az elsőfokú bíróság a bizonyítási indítványa teljesítését nem mellőzhette volna, a tanulók vallomása alapján az Egybtv.-ben foglalt zaklatás megtörténtét kellett volna megállapítani. Az elsőfokú ítélet - iratellenesen - egyetlen tanuló megjegyzését alapul véve bírálja el ezen kereseti kérelmét, holott az eljárás

alatt a felperes végig több atrocitásra, folyamatos jogsértésekre hivatkozott; azon előadása, hogy az esetet az osztállyal le tudta rendezni, egyetlen esetre vonatkozott. A felperes álláspontja szerint az Mt. 174. §-a és 177. §-a sem kívánja meg a nem vagyoni kártérítési igény megalapozottságához alkotmányos jogsérelem bekövetkeztét, az eljárt bíróságok jogszabállyal, alkotmánybírósági, illetve legfelsőbb bírósági döntéssel sem tudták alátámasztani téves jogértelmezésüket. A felperes - utalva az Alkotmánybíróság 34/1992.(V.1.) AB határozatára - kifejtette, hogy a szexuális orientáció rendszeres felemlegetése már önmagában is megalapozza a nem vagyoni kártérítési igényt, minthogy itt egy magántitok válik nyilvánossá, illetéktelenek számára hozzáférhetővé. Utalt a Legfelsőbb Bíróság Mfv.I.10.250/2010/3. számú határozatára is, amely szerint a munkahelyen minden, nemi kapcsolatra utaló magatartás alkalmas lehet a munkatárs emberi méltóságának megsértésére. A felperes hivatkozott arra is, hogy az őt ért jogsérelem nem egy olyan szokványos konfliktushelyzetből kiindulva keletkezett, amelyet pedagógusként lehetőségében állt kezelni, a kialakult helyzet következtében önbecsülése jelentős mértékben csökkent, tanári munkája végzésére is kihatással van: a perbeli jogsérelem ugyan több mint öt éve bekövetkezett, ennek ellenére azóta is többször megy be osztályokba úgy órát tartani, hogy azt figyeli, mikor hangzik el a „buzi” szó. A bíróságok azt sem értékelték, hogy a megjelölt atrocitások azért is érték, mert egy olyan tanulót vett védelmébe, akit osztálytársai gúnyoltak, megfélemlítettek és akit sem az iskola, sem az igazgató nem védett meg az iskolai erőszaktól és aki végül emiatt maradt ki az iskolából. Az igazgató a tanulók és a tanárok emberi méltóságának védelmét nem tartotta szükségesnek, a tanárok által javasolt fegyelmi eljárások megindítását rendre elmulasztotta, előidézve ezzel azt a helyzetet, amelyben a fenti jogsértések megtörténhettek. Ezt az igazgató arra vonatkozó tanúvallomása is alátámasztotta, miszerint a tanulók őt is nevezték már „buzinak” és nem tudja, hogy egy ilyen kijelentés kapcsán kihez kellene fordulnia. A másodfokú bíróság a fent említett, fellebbezésében is felsorolt kifogásokat figyelmen kívül hagyta, ítéletében azokat meg sem említette, az elsőfokú ítélet rendelkezését azonosan, alkotmányos jogsérelem hiányában és bizonyítatlanság okából hagyta helyben.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását és a felülvizsgálati eljárásban felmerült költségei megtérítését kérte az ítélet megalapozottságára hivatkozva.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet - a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján - tárgyaláson bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem részben alapos.

A 2006. augusztus 5-én előterjesztett keresetében a felperes - az Mt. 7. § (1) bekezdése, az Mt. 5-a, az Egybtv. 8. §-a és 21. §-a megsértése miatt - a 2005. december 19-én kelt kinevezés módosítás érvénytelenségének és annak megállapítását kérte, hogy a közalkalmazotti jogviszonyát az alperes jogellenesen szüntette meg, ezért a jogviszony 2007. július 15-ig áll fenn. Állította, hogy a gazdasági igazgató által 2005. december 19-én átadott kinevezés módosításon a jogviszony megszűnés új időpontja (2006. július 15.) nem volt feltüntetve, a módosító okiratot tévedésbe ejtése nélkül, amelynek lényege, hogy sosem helyettesíthette a földrajzt és biológiát oktató O. G.-nét, nem írta volna alá. Az Mt. 9. §-a szerint érvénytelen kinevezés módosítás miatt a felperes a Kjt. 34. §-a alkalmazását, beleértve az eredeti munkakörben való továbbfoglalkoztatás elrendelését is, kérte.

A felperes keresetét a későbbiekben számos alkalommal módosította: az eredeti kinevezésének és módosításának az Mt. 3. §-ába, 4. §-ába, a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény (a továbbiakban: Kötv.) 17. § c) pontjába ütközés miatti semmisségére hivatkozva is kérte azt, hogy a bíróság a határozatlan idejű jogviszonyt hozza létre, állapítsa meg a jogellenes megszüntetést, alkalmazza annak jogkövetkezményeit. A felperes a későbbiekben kérte a jogviszonyának az ítélet jogerőre emelkedésével való megszűnése megállapítását, elmaradt munkabére és - harmadlagosan és negyedlegesen előterjesztett keresetként - nem vagyoni kárai megtérítését, majd a határozatlan idejű jogviszony létrehozását. Elmaradt munkabére megfizetését az Mt. 174. §-a alapján is követelte arra hivatkozva, hogy az alperesnek az általános munkáltatói kárfelelősség alapján a jogellenességgel okozott kárt meg kell térítenie. Keresetét a 43. számú beadványban - utalva a keresetlevelében és korábbi beadványában előterjesztett kérelmek fenntartására - akként foglalta össze, hogy a jogviszony helyreállítását elsődlegesen a határozott idejű kinevezés Kjt. 21. § szerinti jogellenessége miatt, másodlagosan tévedésbe ejtés és jogellenes szerződésmódosítás miatt kéri, harmadlagosan és negyedlegesen pedig - 1-1 millió forintba leszállítva keresetét - munkahelyi diszkrimináció miatt, illetve az Mt. 174. §-a alapján nem vagyoni kártérítést igényel.

A felperes az elsődlegesen és másodlagosan előterjesztett kereseti kérelmeit végül, a 69. számú beadványában az alábbiak szerint összegezte: a bíróságnak ítéletében a határozatlan idejű jogviszonyt létre kell hoznia, mert a határozott idejű kinevezés és módosítása a Kjt. 21. §-a megsértése miatt, az Mt. 8. §-a alapján semmis, a részleges érvénytelenség miatt az Mt. 9. §-a alapján a Kjt. 21. §-át kell alkalmazni, amely határozatlan idejű jogviszony létesítési kötelezettséget jelent. A bíróság döntésétől függően kérte a határozatlan idejű jogviszonynak a Kjt. 34. §-a vagy az Mt.

9. §-a alapján történő létrehozását, abban az esetben pedig, ha a bíróság az utóbbi rendelkezés alkalmazásával hozná létre a jogviszonyt, úgy az elmaradt munkabérét az Mt. 174. §-a alapján követeli az alperestől.

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálata során abból indult ki, hogy a megállapodások - sikeres megtámadás vagy semmisség miatti - érvénytelenségéhez az Mt. 9. §-a és 10. §-a speciális jogkövetkezményeket fűz, amelyek eltérnek a Kjt. 34. §-ában foglaltaktól. A felperes által a közalkalmazotti jogviszonya megszüntetése/megszűnése miatt előterjesztett keresete előbb, a megállapodások részleges érvénytelenség okán a 2007. július 15-ig, majd a határozatlan idejű jogviszony keretében való továbbfoglalkoztatására irányult, a későbbiekben módosított keresetében azonban - annak tartalma szerint - a Kjt. 34. §-ában foglalt jogkövetkezmények alkalmazását, ennek hiányában az Mt. 174. §-a alkalmazását kérte, amelynek indokaként elsődlegesen a kinevezés és módosítása részleges, jogszabályba ütközés miatti semmisségére, másodlagosan a kinevezés módosítás megtámadási ok fennállása miatti érvénytelenségére hivatkozott.

A másodfokú bíróság a fentiek alapján helytállóan állapította meg, hogy a felperes kereseti kérelmei előterjesztésével a jogviszonya megszűnésével kapcsolatban kívánt igényt érvényesíteni. A Kjt. 34. §-a a közalkalmazotti jogviszony helyreállítására, a közalkalmazott eredeti munkakörében való továbbfoglalkoztatása elrendelésére (ennek mellőzése esetén a jogviszonynak az ítélet jogerőre emelkedésével történő megszűnése megállapítására) és a fenti időkre elmaradt munkabér, egyéb járandóságok, stb. megítélésére abban az esetben adnak módot a bíróságnak, ha a megszüntetésre (ideértve a megszűnést is) jogellenesen kerül sor. A felperes kifogásai alapján a jelen perben a megszűnés jogellenessége megállapításának előfeltételét képezte, hogy a kinevezés, illetve annak módosítása határozott időre vonatkozó kikötései érvénytelennek minősüljenek, ami miatt a jogviszonyt határozatlan időre létrejöttek kell tekinteni.

A jogviszony jogellenes megszűnését az eljáró bíróságok két feltétel együttes teljesülése esetén, akkor állapíthatták volna meg, és annak jogkövetkezményeit akkor alkalmazhatták volna, ha a kinevezés, illetve a kinevezés módosítás a felperes által hivatkozott jogszabályok [Mt. 3. §, 4. §, 5. §, Egybtv. 8. §, 21. §, Kötv. 17. § (1) bekezdés c) pont, Kjt. 21. §] közül legalább egynek a megsértése miatt részlegesen, a határozott idő tekintetében - az Mt. 7. § - 9. §-ok szerint - érvénytelennek minősül, és a felperes a keresetét az Mt. 202. § (1) bekezdés b) pontjában írt határidőn belül előterjeszti.

A Kúria itt utal arra, hogy a munkajogi szabályok nem teszik

lehetővé, hogy a munkáltató valamely jogsértése jogkövetkezményeként a bíróság munkaviszonyt, közalkalmazotti jogviszonyt létrehozza. A közalkalmazotti jogviszony jogellenes megszűnése, megszüntetése esetére a Kjt. 34. §-a ad szabályzást, az e rendelkezésben meghatározott jogkövetkezmények alkalmazására más jogcímen, így az Mt. 174. §-ában foglalt kárfelelősségi szabályok alapján nincs lehetőség akkor sem, ha a munkavállaló a Kjt. 34. §-a alkalmazására nyitva álló 30 napos keresetindítási határidőt elmulasztotta. A jogviszony helyreállítása és a Kjt. 34. §-ában foglalt, a jogellenes megszüntetéshez kapcsolódó anyagi szankciók alkalmazása csak az Mt. 202. § (1) bekezdés b) pontjában írt határidő betartása esetén követelhető; felperes keresettel érvényesített követeléseik közül csak az Mt. 174. §-a és a 177. § (2) bekezdése alapján elbírálandó kártérítési igények azok, amelyek előterjesztésére az Mt. 11. §-a szerinti három éves elévülési időn belül van lehetőség.

A Mt. 202. § (1) bekezdés b) pontja alkalmazására vonatkozó felülvizsgálati kifogások alaptalanok. A Mt. közalkalmazotti jogviszonyra is irányadó rendelkezése alapján a keresetlevelet az intézkedés közlésétől számított harminc napon belül lehet előterjeszteni a munkaviszony megszüntetésével kapcsolatban. A keresetindítási határidő elmulasztása esetén - a Pp. 130. § (1) bekezdés h) pontja és a 157. § a) pontja alkalmazásával - a per megszüntetésének, nem pedig a kereset elutasításának van helye (EBH 2010.2247.).

A Legfelsőbb Bíróság az Mt. 202. § (1) bekezdés b) pontjában írt határidő betartását vizsgálandónak tartotta abban az esetben, amikor a közalkalmazott a határozott idejű jogviszony megszűnése jogellenességének megállapítását és az ahhoz fűződő jogkövetkezmények alkalmazását a kinevezés határozott időre vonatkozó kikötése érvénytelensége miatt kérte, továbbá akkor is, amikor a közalkalmazott keresetében a jogviszonynak a munkáltató jogutód nélküli megszűnése miatti megszüntetését sérelmezte; a megszűnésről szóló munkáltatói értesítések szabályszerű jogorvoslati tájékoztatást tartalmaztak [Mfv.I.10.993/1998/2., Mfv.I.10.829/2000/3.]. Az előbbi perben eljáró bíróságok nem ítélték helytállónak azt az érvelést, miszerint a felperes a jogviszony megszűnése után (a Kjt. 34. § helyett) az Mt. 10. § (2) bekezdése alapján azért érvényesíthet anyagi igényt az alperessel szemben, mert a kinevezése határozott idejű kikötése - a Kjt. 21. § (2) bekezdésébe ütközés miatt - semmis, a semmisségre pedig határidő nélkül lehet hivatkozni. A fenti, a közalkalmazotti jogviszony jogellenes megszűnése/megszüntetése megállapítása és jogkövetkezményei alkalmazása tárgyában indult ügyekben a Legfelsőbb Bíróság - azonosan az EBH 2010.2274. számú eseti döntésben foglaltakkal - a per megszüntetését tartotta indokoltnak.

A Kúria az ismertetett döntésekben foglalt jogértelmezéstől jelen ügyben sem kíván eltérni, jogegységi eljárás lefolytatását sem a Legfelsőbb Bíróság felperes által hivatkozott határozatai (az EBH 2006.1543. számon közzétett, a keresetindítási határidők alkalmazásáról rendelkezést, iránymutatást nem tartalmazó, illetve a hivatásos szolgálati jogviszonyban állók keresetindítási határidejének jogvesztő jellegéről való tájékoztatást előíró Mfv.II.11.113/2010/4. határozata), sem az egyes megyei bíróságok eltérő jogértelmezése nem indokolja.

Az Alkotmánybíróság gyakorlatában az Alkotmány 57. § (1) bekezdése az eljárási garanciákon túl, a bírósághoz fordulás jogát foglalja magában. „Az alapvető jogból következően az államra az a kötelezettség hárul, hogy - egyebek között - a polgári jogi jogok és kötelezettségek (a polgári joginak tekintett jogviták) elbírálására bírói utat biztosítson [59/1993.(XI.29.) AB határozat, ABH 1993,353,355.]. Az Alkotmánybíróság a bírósághoz fordulás joga kapcsán azt is rögzítette, hogy mindenkit alanyi jog illet meg arra, hogy saját jogát független és pártatlan bíróság előtt érvényesítse [1/1994.(I.7.) AB határozat, 930/B/1994. AB határozat]. Az Alkotmánybíróság azonban kimondta azt is, hogy ez a rendelkezés - az Alkotmány 8. § (2) bekezdésére figyelemmel - nem jelent korlátozhatatlan jogot a perindításra [59/1993.(XI.29.) AB határozat, 3/1994.(X.21.) AB határozat]. A keresetindítási jog időbeli korlátozását a jogállamiság elemét képező jogbiztonság érvényesülése indokolja (935/B/1997. AB határozat).

Az eljáró bíróságok azzal, hogy a bírói út igénybevételenek lehetőségét időben korlátozó szabályt a perben alkalmazták, a felperest a bírósághoz fordulás jogától nem fosztották meg. Az Alkotmány 57. § (1) bekezdésében biztosított jog 30 napos keresetindítási határidővel történő korlátozását vizsgálva az Alkotmánybíróság rámutatott, hogy annak szükségességét a jogbiztonság alátámasztja. Mind a munkáltató, mind a köztisztviselő érdeke, hogy rövid idő alatt tisztázódjon, hogy jogviszonyuk véglegesen lezárult, vagy a munkaviszony megszüntetésének jogszerűsége kérdésében a bíróság fog dönteni. A 30 napos keresetindítási határidőn áttörést engedő szabályok (igazolási kérelem lehetősége, stb.) alapján biztosított időnek elegendőnek kell lennie ahhoz, hogy az érintett felmérje, sérültek-e a jogai és a perindításra van-e oka (1146/B/2007 AB határozat).

A Kúria az Alkotmánybíróság idézett megállapításait a határozott idejű jogviszonyok megszűnésével érintett foglalkoztatotti csoportokra is irányadónak tekinti. Az Mt. 202. § (1) bekezdés b) pontjának valóban nem szó szerinti értelmezésének magyarázatául szolgál az is, hogy semmi nem indokolja azt, hogy a jogviszony felszámolásával (megszüntetésével, megszűnésével) érintett, a jogorvoslat lehetőségéről egyaránt kioktatott munkavállalók

esetében eltérő (30 nap, illetve a 3 év) keresetindítási határidő érvényesüljön.

A felperes alaptalanul hivatkozott arra is, hogy a Kjt. 21. §-ában foglaltakról való tájékoztatása hiányában a 3 éves elévülési időn belül nyújthatta be keresetét. A perbeli időszakban hatályos jogszabályok nem tették kötelezővé munkáltató számára, hogy a munkavállalókkal kötött megállapodások során alkalmazott jogszabályokat felsorolják. Az Mt. 6. § (3) bekezdése (amely a munkáltató jogorvoslattal támadható írásbeli intézkedése esetére indokolási kötelezettséget ír elő), is csak a jogorvoslat módjáról és határidejéről való kioktatást teszi kötelezővé, ez azonban nem foglalja magában az arra vonatkozó kioktatást, hogy az intézkedés milyen jogalapokon, mely jogszabályi rendelkezések alapján támadható.

Az Mt. 202. §-a (1) bekezdés b) pontját a jelen perben, a jogviszony jogellenes megszűnésének/megszüntetésének megállapítására és a Kjt. 34. §-ában meghatározott jogkövetkezményei alkalmazására irányuló kereset elbírálása során attól függetlenül alkalmazni kellett, hogy a felperes a megszüntetés jogellenességének alátámasztásaként többféle jogsértésre (megtámadási ok fennállása és semmisség miatti érvénytelenség) hivatkozott. Az első- és a másodfokú bíróság ezért akkor járt volna el helyesen, ha a pert a felperes másodlagos kereseti kérelme vonatkozásában is megszünteti. Ugyanakkor, tekintve, hogy a kártérítés címén előterjesztett követelésekre az Mt. 202. §-ban írt határidők nem vonatkoznak, a felperes e jogcímen előterjesztett kereseti kérelmét érdemben kellett elbírálni. A közalkalmazotti jogviszony jogellenes megszüntetése jogkövetkezményeinek alkalmazására - a fentiekben kifejtettek szerint - az erre irányadó speciális szabály, a Kjt. 34. §-a alapján van lehetőség, ezért az Mt. 174. §-ára alapított, tartalma szerint a Kjt. 34. § (1) és (6) bekezdése alkalmazására irányuló kereseti kérelem alaptalan.

A Pp. 275. § (2) bekezdésének főszabálya szerint a Kúria a jogerős határozatot a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja felül, ez alól kivétel, ha a pert hivatalból megszünteti. Mivel az Mt. 174. §-ára alapított kártérítési igény tekintetében nem volt helye a per megszüntetésének, a Kúria a másodfokú bíróság ítéletét ebben a részében hatályon kívül helyezte és az elsőfokú ítéletnek a felperes kártérítés címén előterjesztett kereseti kérelmét elutasító rendelkezését helybenhagyta, a jogerős ítéletnek a per megszüntetésére vonatkozó további rendelkezését hatályában fenntartotta, a másodlagos kereseti kérelmet elutasító rendelkezését pedig hatályon kívül helyezte és a pert megszüntette [Pp. 275. § (2), (3), (4) bekezdés]. Az elsődleges és másodlagos

kereseti kérelmek tárgyában hozott döntések további felülvizsgálata a fentiek alapján szükségtelen volt, ezért a felperes által előadott további kifogások vizsgálatát a Kúria mellőzte.

A felülvizsgálati kérelem - a következők szerint - alapos az egyenlő bánásmód követelményének megsértésén alapuló nem vagyoni kártérítési igényt elutasító döntések vonatkozásában.

Az eljáró bíróságok az Egybtv. 19. §-a által meghatározott bizonyítási szabályok helytelen alkalmazásával jutottak arra a következtetésre, hogy jogsértés azért nem állapítható meg, mert a felperes nem bizonyította a perben, hogy az alperes igazgatójának tudomása volt a felperes szexuális irányultságáról. Az elsőfokú bíróság a tárgyaláson a fenti kereseti kérelemhez igazodóan a feleknek - tévesen - akként adott tájékoztatást, hogy a felperest terheli annak bizonyítása, hogy a meleg kisebbséghez tartozásáról az alperes kétség kívül tudott (7.M.1138/2006/48.sz.jkv.6. old.).

Az Egybtv. 21. § c) pontja szerint az egyenlő bánásmód követelményének sérelmét jelenti különösen, ha a munkáltató a munkavállalóval szemben közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést alkalmaz, különösen a következő rendelkezések meghatározásakor, valamint azok alkalmazásakor: a foglalkoztatási jogviszony létesítésében és megszüntetésében.

Az Egybtv. 7. § (2) bekezdése a 8. §-ban felsorolt tulajdonságokon - ide tartozik az m) pontban rögzített szexuális irányultság - alapuló magatartást, intézkedést, feltételt, mulasztást, utasítást vagy gyakorlatot nem tekinti az egyenlő bánásmód követelményét sértőnek, ha annak tárgyilagos mérlegelés szerint az adott jogviszonnyal közvetlenül összefüggő, ésszerű indoka van. Az Egybtv. 22. § (1) bekezdés a) pontjának a foglalkoztatási jogviszonyokra irányadó speciális szabálya szerint nem jelenti az egyenlő bánásmód követelményének megsértését a munka jellege vagy természete alapján indokolt, az alkalmazásánál számba vehető minden lényeges és jogszerű feltételre alapított arányos megkülönböztetés.

Az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt indított eljárásokban az Egybtv. 19. § (1) és (2) bekezdése alapján a jogsérelmet szenvedett félnek kell bizonyítania, hogy hátrány érte és hogy a jogsértéskor - ténylegesen vagy a jogsértő feltételezése szerint - rendelkezett a 8. §-ban meghatározott valamely tulajdonsággal. Ennek bizonyítása esetén a másik felet terheli annak bizonyítása, hogy az egyenlő bánásmód követelményét megtartotta, vagy azt az adott jogviszony tekintetében nem volt köteles megtartani.

A felperes azon előadását, hogy az alperesnél tanári munkakörben való továbbfoglalkoztatására a jogviszony megszűnését követően is

igényt tartott, az alperes nem vonta kétségbe. Nem vitatta az alperes azt sem, hogy a felperes az általa állított jogsértések időpontjában (kinevezésekor, annak módosításakor és a határozott idejű jogviszony megszűnését követően, további foglalkoztatása mellőzésekor) ténylegesen rendelkezett a 8. § m) pontjában írt védett tulajdonsággal. Ennek folytán nem állapítható meg az eljárás bíróságok részéről Pp. 163. §-ában, 164. §-ában, 167. § (6) bekezdésében, és 206. § (1) bekezdésében foglalt szabályainak megsértése amiatt, mert a felperes erre vonatkozó bizonyítási indítványát, mint szükségtelent, mellőzték.

Az alperes nem állította a perben, hogy a felperes határozott időre történő kinevezésére, a határozott idő lerövidítésére és a határozott idő lejártát követő foglalkoztatása mellőzésére a felperes védett tulajdonsága miatt került ugyan sor, de annak - tárgyilagos mérlegelés szerint - az adott jogviszonnyal közvetlenül összefüggő indoka van. Ezért az Egybtv. 19. § (2) bekezdése alapján az alperesnek azt kellett bizonyítania, hogy a felperest nem a szexuális orientációja, hanem a 22. § (1) bekezdés a) pontja alá eső valamely ok miatt alkalmazta határozott idejű jogviszonyban, illetve a kinevezés módosítás szerinti rövidebb időre, és nem emiatt döntött úgy a jogviszony megszűnése után, hogy a magyar nyelv és irodalom tantárgyakat a felperes jogviszonyának megszűnése után újonnan felvett közalkalmazottak oktassák.

Az alperes a fenti körben őt terhelő bizonyítási kötelezettségének - a később kifejtettek szerint - nem tett eleget. A Kúria itt csupán arra utal, hogy a jogsértés tagadása, jelen esetben annak állítása, hogy az igazgató nem tudott a felperes szexuális orientációjáról és nem emiatt alkalmazta határozott, utóbb rövidebb időre, illetve mellőzte a további foglalkoztatását - ahogyan arra a felperes helytállóan hivatkozott -, önmagában nem alkalmas az egyenlő bánásmód követelménye megtartásának igazolására.

Azt, hogy a felperes kinevezésére és a kinevezés módosítására nem az Egybtv. 8. § m) pontja által védett tulajdonsága miatt került sor, a rendelkezésre álló bizonyítékok alátámasztották. A Kúria itt tér ki arra, hogy az elsőfokú bíróság az ítéletében felhozott indokok alapján a Pp. felülvizsgálati kérelemben felsorolt rendelkezései megszegése nélkül, helyesen döntött a tanúvallomások bizonyítékkénti elfogadásáról. Az elsőfokú bíróság - a felülvizsgálati kérelemben írtakkal ellentétben - H.-né H. M. gazdasági igazgatót eljárása során tanúként hallgatta meg. A tanú „érdekeltsége”, azaz elfogultsága önmagában nem támasztható alá azzal, hogy az alperes alkalmazásában áll, ahogyan Cz.-né F. É. elfogultsága sem azzal, hogy a gazdasági igazgató beosztottja.

Az igazgató, a gazdasági igazgató tanúvallomása és az okirati bizonyítékok (kinevezések) egybevetésével megállapítható volt, hogy

az alperesnél több alkalommal, a felperes alkalmazását megelőzően és azt követően is alkalmaztak határozott idejű jogviszonyban tanárokat (J. I., E. V., F. S., K. A., R. É.). A határozott idejű kinevezések között voltak egy és két évre szólóak, többségükből a Kjt. 21. § (2) bekezdésében írt feltételek fennállása nem volt megállapítható. A kinevezés módosítás lényeges körülményeire a perben meghallgatott mindhárom tanú egybevágó és ellentmondásmentes előadásokat tett (48. sz. jkv. 2-4. old., 53. jkv. 2-7. old.). Tanúvallomásukból kitűnően a módosításra azért került sor, mert az igazgató és a felperes eredetileg és ténylegesen egy évre szóló határozott idejű foglalkoztatásban állapodtak meg, a kinevezésbe elírás folytán tévesen került dátumot javították ki és egy ellenőrzés során feltárt hiányosságot (a helyettesítés tényét és a helyettesített munkavállaló nevét) pótolták, ami ellen a felperes akkor semmilyen kifogást nem támasztott.

A rendelkezésre álló, egyebekben a felperes indítványára beszerzett bizonyítékokkal ugyanakkor nem támasztható alá az egyenlő bánásmód követelményének megtartása a jogviszony megszűnése utáni foglalkoztatás mellőzése körében. A peradatok szerint az alperes a felperes jogviszonya megszűnését követően 2006. augusztus 25-től K. A.-tet „magyar-német tantárgy tanítása feladat ellátása céljából” 2008. július 15-ig szóló határozott (később határozatlan) időre, R. É.-t magyar nyelv és irodalom tantárgy oktatása „feladat ellátása céljából” 2006. szeptember 1-től 2007. július 15-ig terjedő időre alkalmazta (jogviszonya a határozott időhosszabbítás után 2007. augusztus 15-én szűnt meg). Ezen közalkalmazottak alkalmazásának és a felperes további foglalkoztatása mellőzésének okait illetően az alperes a perben nem nyilatkozott, a tanúkhöz kérdést nem intézett. Ezekre a körülményekre vonatkozóan az igazgató - a felperes kérdései alapján - elmondta, hogy K. A. felvételére azért volt szükség, mert bár magyar szakos is, órái túlnyomó részében (90-98%-ban) német nyelvet oktatott. A tanú R. É. alkalmazását semmivel nem indokolta, a felperes azon előadására pedig, miszerint a tanulók 2005. novemberében az iskolaudvaron a tanú füle hallatára kiabálták a felperes után, hogy „buzi”, továbbá, hogy a tanúnak a baráti köréhez tartozó kollégáktól, de legkésőbb a 2006. július 6-án kelt megtámadó nyilatkozatából tudnia kellett, hogy a felperes a meleg kisebbséghez tartozik, illetve, hogy ellentmondás van a tanú azon előadásában, hogy ha tudott volna a szexuális orientációjáról, inkább preferálta volna a felperes további alkalmazását, mégsem változtatta meg döntését és K. A.-tet és R. É.-t alkalmazta, a következőképpen nyilatkozott. „Mivel az iskola már volt média keresztütüzében az építkezéssel és a körbetartozások miatt. Mivel tudtam, hogy mivel jár ez, sokkal inkább nyugalmat szerettem volna. Ezért döntöttem úgy, hogy mindenképpen kerülni kell a nyilvánosságot, és ez motivált akkor is, amikor a K. M.-féle affér volt” (ti. a felperes és egy tanuló közötti fegyelmezési probléma, amelynek során az igazgató közbenjárására a szülők elálltak

feljelentési szándékuktól).

Az igazgató fenti nyilatkozata nem csupán azt az állítását cáfolja, hogy a felperes szexuális orientációjáról a jogviszony megszűnésekor nem volt tudomása, hanem azt is, hogy az a felperes további foglalkoztatása mellőzésére vonatkozó döntésében nem játszott szerepet. Azt, hogy a felperes által végzett munkára, a magyar nyelv és irodalom tanítására 2006. szeptemberétől is szükség volt, figyelemmel arra is, hogy az új munkavállaló (R. É.) alkalmazásának indokát az alperes nem jelölte meg, az új munkavállaló alkalmazása is alátámasztotta.

Mivel az alperes a felperes további foglalkoztatásának mellőzését, az azonos munkakörre alkalmazott új munkavállaló felvételét az Egybtv. 7. § (2) bekezdésében, illetve a 22. § (1) bekezdés a) pontjában megjelölt kimentési okokkal nem tudta alátámasztani, a Kúria arra a következtetésre jutott, hogy az alperes megszegte az egyenlő bánásmód követelményét.

A felperes az Mt. 5. §-a és az Egybtv. megsértése miatt egymillió forint nem vagyoni kártérítést igényelt. Nem vagyoni kár megtérítésére a munkáltató akkor kötelezhető, ha a kártérítési felelősség Mt. 174. §-ában és 177. § (2) bekezdésében foglalt feltételei fennállnak (BH2000.510). A Kúria - a fent kifejtettek szerint - megállapította, hogy az alperes megsértette a felperes egyenlő bánásmódhoz való jogát. Ez a jogsértés személyhez fűződő jog megsértését is jelenti (Ptk. 76. §), ami nem vagyoni kártérítés megítélésére adhat alapot. Ennek feltétele, hogy a munkavállaló a megállapított jogsértéssel összefüggésben felmerült személyi kárát bizonyítsa.

A felperes a perben nem nyilatkozott arról, hogy a foglalkoztatási diszkrimináció miatt konkrétan milyen, a nem vagyoni kártérítés jogintézménye útján orvosolható sérelem érte. Az elsőfokú bíróság a felperes személyes meghallgatását mellőzte, nem hívta fel a nem vagyoni kárigénye alapjául szolgáló tényállítások megtételére, annak előadására, hogy az egyenlő bánásmódhoz való joga megsértésével okozati összefüggésben milyen hátrányok érték, csupán annak megjelölésére hívta fel, milyen jogszabályi kötelezettségek elmulasztásával okozott személyiségi jogsérelmet az alperes. Téves jogi álláspontja miatt a bíróság nem nyilatkoztatta az alperest arról sem, összecszerűségében vitatja-e a felperes e címen előterjesztett követelését. Mivel a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján a felperes harmadlagosan előterjesztett kereseti kérelméről döntés nem hozható, a Kúria e körben a jogerős ítéletet - a Pp. 275. § (4) bekezdése alkalmazásával - az elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedően hatályon kívül helyezte és a munkaügyi bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

Azonosan döntött a Kúria a felperes által negyedlegesen előterjesztett, az Mt. 174. §-ára alapított nem vagyoni kártérítést elutasító elsőfokú és az e döntést - helyes indokai alapján - helybenhagyó másodfokú ítéleti rendelkezésekről. Az elsőfokú bíróság ezen kereseti kérelem elbírálása során helytállóan fejtette ki, hogy az iskola tanulóinak a felperes emberi méltóságát sértő magatartása a munkáltató működési körébe esik, tévesen foglalt állást azonban arról, hogy - közelebbről meg nem határozott - mértékű és jellegű alkotmányos jogsérelem bizonyítottsága hiányában, továbbá mert a felperes úgy nyilatkozott, hogy „az esetet az osztállyal lerendezte”, nem igényelhető nem vagyoni kártérítés.

Az eljáró bíróságok ítéleteikben nem indokolták meg, hogy az alperes kártérítési felelősségét megalapozó feltételek közül melyiknek a fennállása zárható ki a felperes idézett előadásával, a lefolytatott bizonyítás adatai alapján nem állapítható meg, hogy a felperes ezt miként értette, így mennyiben befolyásolja az általa állított, de részletesen meg nem jelölt sérelmeket. A felperes csupán a felülvizsgálati kérelmében fejtette ki, milyen hátrányok bekövetkeztére alapozza az e címen előterjesztett igényét, amit a felülvizsgálati eljárásban érvényesülő bizonyítás felvételi tilalom miatt [Pp. 275. § (1) bekezdés] a Kúria nem vehetett figyelembe.

Az alkotmányos jogsérelem bizonyítottságának hiányára vonatkozó érvelés helytelen, az Mt. ilyen feltételt nem támaszt, ez az értelmezés sem a munkajog, sem a polgári jog személyiségvédelmet szolgáló szabályozásából, a nem vagyoni kártérítés jogintézménye alkalmazásának bírói gyakorlatából nem következik, másrészt a személyiségnek nincs olyan eleme, ami ne állna az Alkotmány védelme alatt. Az Alkotmánybíróság a 34/1992.(VI.1.) AB határozatában rögzítette: „A nem vagyoni kártérítés jogintézményében (...) a felelősség a személyiségi jogok megsértésére reagál. Az autonómia biztosítását szolgáló személyiségi jogok viszont elválaszthatatlanok az alkotmányos szabadságjogoktól (...)”. Az Alkotmánybíróság határozatában rámutatott arra is, hogy az Alkotmány 54. § (1) bekezdésében deklarált jogot az ún. általános személyiségi jog egyik megfogalmazásának tekintik, az általános személyiségi jog „anyajog”, amely forrása az egyéb nevesített és nem nevesített személyiségi jogoknak [8/1990.(IV.23.) AB határozat]. Az Alkotmánybíróság értelmezésében a személyhez fűződő jogok védelme az azonos személyi méltóság alkotmányos jogából, az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésében megfogalmazott diszkriminációtilalomból is következik.

Az Alkotmánybíróság a fenti határozatában - az Alkotmány 54. § (1) bekezdésébe és a 70/A. § (1) bekezdésébe ütközés miatt - megsemmisítette azokat a jogszabályi rendelkezéseket, amelyek a nem vagyoni kártérítésre való jogosultság feltételévé tették, hogy a

károkozás a károsultnak a társadalmi életben való részvételét vagy életét egyébként tartósan vagy súlyosan megnehezítse.

Mivel az alperes kártérítési felelőssége Mt. 174. §-ában és 177. § (2) bekezdésében írt feltételei fennállásának megítéléséhez szükséges tényállás nem került tisztázásra, a Kúria a jogerős ítéletet - a Pp. 275. § (4) bekezdése alkalmazásával - az elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedően hatályon kívül helyezte azzal, hogy az elsőfokú bíróság bizonyítás lefolytatására és új határozat hozatalára csak a harmadlagosan előterjesztett kereseti kérelem elutasítása esetén köteles.

Az elsőfokú bíróságnak a megismételt eljárásban módot kell adnia a felperesnek az alperes eljárásával, magatartásával összefüggésben őt ért sérelmek, hátrányok előadására, az alperesnek pedig az érdemi ellenkérelme előterjesztésére, majd ezek ismeretében a feleknek a Pp. 3. § (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelő tájékoztatást kell adni. A felperes nem vagyoni kártérítési igényei vizsgálata és elbírálása körében - az Alkotmánybíróság fenti határozatában foglaltakon túlmenően - figyelemmel kell lenni arra, hogy a Ptk. az általa védeni rendelt személyiségi jogok nem taxatív felsorolását adja, a jogintézmény - egyebek mellett - a magánélet szabadságát, a privátszféra védelmét is biztosítja, továbbá, hogy a védelem nem csupán a külvilágban megjelenő (a külvilág által érzékelhető, vagy más személyeknek az érintettől kialakult képe negatív változását eredményező), hanem az érintett személy pszichéjében jelentkező, mentális hátrányok kompenzálását is szolgálja.

A felperes az első- és másodfokú bíróság eljárásával kapcsolatban számos szabályszegést [Pp. 220. §-a, 221. § (1) bekezdése, 206. § (1) bekezdése, stb.] panaszolt, amelyekkel összefüggésben az Alkotmány 57. § (1), (5) bekezdése és 70/K. §-a megsértését is állította. Az ügy érdemére kiható lényeges eljárási szabályszegések esetén a Pp. 275. § (4) bekezdése lehetőséget ad a Kúriának a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére, és arra, hogy amennyiben a döntéshez szükséges tények megállapíthatók, a jogszabályoknak megfelelő határozatot hozzon, ennek hiányában pedig az első- vagy a másodfokon eljáró bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítsa. A Kúria a jelen esetben ennek megfelelően járt el. A felperes a felülvizsgálati kérelmében - az Mt. 202. § (1) bekezdés b) pontja alkalmazhatóságának kérdésén túlmenően - nem panaszolt olyan jogsértést, amely az ügyben alkalmazandó jogszabályok alkotmánykonform értelmezését igényelné, illetve amelyek orvoslása az Alkotmány rendelkezéseinek közvetlen alkalmazása révén lehetséges. Mindezekre tekintettel a felülvizsgálati kérelmet ebben a részében a Kúria, mint alaptalant, elutasította.

A Kúria a felülvizsgálati kérelemben foglalt további kifogások

kapcsán a következőket emeli ki. A felülvizsgálat a jogerős határozat jogkérdésben kimutatható hibájának orvoslására szolgáló rendkívüli jogorvoslat, eljárása során a Kúria a jogerős ítélet jogszabálysértő voltát vizsgálja - főszabályként - a felülvizsgálati kérelem és csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között.

A felperes a perköltség összegével kapcsolatban az annak megállapítása alapjául szolgáló jogszabályok megsértését nem állította, kizárólag az Alkotmány 57. § (1) bekezdésében biztosított bírósági eljáráshoz való jog veszélyeztetését sérelmezte. Ez a kérelem tartalmában alkotmányossági normakontrollra irányul, érdemi elbírálása a perköltségre vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek az Alkotmány fenti rendelkezésébe való ütközése vizsgálatát igényelné, erre azonban az Alkotmánybíróság rendelkezik hatáskörrel, ezért ebben a körben a Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálatát mellőzte.

A Legfelsőbb Bíróság számos eseti döntésében kimondta, hogy a rendkívüli jogorvoslatnak minősülő felülvizsgálati kérelemből ki kell tűnnie annak, hogy a Pp. 270. § (2) bekezdésében írt feltétel fennállását, a jogszabálysértést mely tények, körülmények alapozzák meg (legutóbb: BH 2011. 259.). A felperes felülvizsgálati kérelmében számos jogszabályi rendelkezés sérelmét felsorolásszerűen, anélkül állította, hogy annak indokát adta volna. Ezek vizsgálatát a Kúria a felülvizsgálati kérelemmel szemben támasztott követelmények hiányában, a harmadlagosan és negyedlegesen előterjesztett kereseti kérelmek elbírálásával kapcsolatos további kifogások vizsgálatát pedig a felülvizsgálati kérelemnek megfelelő döntés meghozatalára tekintettel mellőzte.

A Kúria a felek felülvizsgálati eljárásban felmerült költségét csupán megállapította, annak viseléséről az eljárást befejező határozatában az elsőfokú bíróság dönt [Pp. 275. § (5) bekezdés].

A Kúria a felülvizsgálati eljárás illetékéről a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján határozott.

Budapest, 2012. szeptember 17.

Dr. Zánthy János s.k. a tanács elnöke, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Patassyné dr. Dualszky Katalin s.k. bíró

*A kiadmány hitelével:*

*kúriai tisztviselő*